

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 70/2021-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., Južná trieda 28, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., proti uzneseniu Okresného súdu Košice I č. k. 17 C 334/2015 z 23. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola jednou zo žalovaných (ako žalovaná v 20. rade, pozn.) v spore, v ktorom sa neúspešný žalobca domáhal určenia, že nehnuteľnosti patria do dedičstva.

3. Okresný súd uznesením z 30. januára 2020 zaviazal žalobcu k povinnosti nahradiť žalovaným (špecifikovaným vo výroku tohto rozhodnutia) spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 1 834,93 eur. Pri vyčíslení trov konania aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v platnom znení (ďalej len „vyhláška“), pretože podľa jeho názoru išlo o spor, v ktorom nebolo možné hodnotu veci, resp. práva vyjadriť v peniazoch. Keďže išlo o spoločné úkony pri zastupovaní viacerých osôb,

okresný súd pri výpočte trov konania súčasne aplikoval § 13 ods. 2 vyhlášky a základnú sadzbu tarifnej odmeny znížil o 50 %.

4. Proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala správnosť výpočtu trov konania. Podľa jej názoru mal okresný súd pri ich vyčíslení vychádzať z hodnoty predmetu sporu a na vec aplikovať § 10 ods. 2 vyhlášky. Okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľky zamietol a poukázal na závery vyplývajúce z nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 187/2018 z 21. júna 2018.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že citovaný nález ústavného súdu sa na jej prípad nevzťahuje, pretože ona ako žalovaná bola v inom procesnom postavení. Okresný súd mal skúmať, aké účinky má meritórne rozhodnutie pre žalovaných, a nie pre žalobcu, lebo ide o náhradu ich trov. Ak by sťažovateľka prehrala spor o určenie vlastníckeho práva, znamenalo by to pre ňu a pre ostatných žalovaných definitívnu stratu vlastníckeho práva. Žalovaní by už neboli účastníkmi následného dedičského konania, ak by súd určil, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Z napadnutého uznesenia je teda zrejmá nesprávna aplikácia § 11 ods. 1 vyhlášky. Na podporu aplikácie § 10 ods. 2 vyhlášky uvádza, že ak by advokát pochybil a bol povinný nahradiť klientom škodu, zodpovedal by za hodnotu nehnuteľnosti, ku ktorým by žalovaní jeho chybou stratili vlastnícke právo. Napokon sa sťažovateľka zaoberá hodnotou nehnuteľnosti a poukazuje na to, že v inej súvisiacej veci bol vyhotovený znalecký posudok týkajúci sa ohodnotenia bezprostredne susediacich parciel a z tejto hodnoty bolo možné pri aplikácii § 11 ods. 1 vyhlášky vychádzať.

6. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jej práv napadnutým uznesením okresného súdu, toto rozhodnutie zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o tom, že okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania aplikoval nesprávnu právnu normu, hoci išlo o konanie, ktorého predmet bol ocniteľný peniazmi, a teda opodstatňoval použiť § 10 ods. 2 vyhlášky. Preto považuje právne závery okresného súdu sústredené do napadnutého uznesenia za svojvoľné, arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

8. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to považuje ústavný súd za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide

o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

9. K takému záveru však ústavný súd vo veci sťažovateľky nedospel.

10. Pri vyčíslení trov konania pri určovacích sporoch je potrebné rozlišovať dve kategórie. Do prvej kategórie patria spory, ktorých predmetom je definitívne určenie a výsledkom je rozsudok, ktorého účinkom je nadobudnutie konkrétnej (peniazmi oceneľnej) hodnoty. Ak napríklad žalobca uspeje v spore o určenie vlastníckeho práva, nehnuteľnosť je definitívne katastrálne zaevidovaná ako jeho majetok, a preto je úplne opodstatnené, aby sa za tarifnú hodnotu veci považovala cena, resp. hodnota nehnuteľnosti. Druhú kategóriu tvoria spory, ktorých predmetom nie je definitívne určenie, ale určenie *quasi* prejudiciálne – na účely vysporiadania iného právneho vzťahu. Pôjde o určovacie spory, ktorých výsledkom nebude konečná súdna ochrana, ale na účel dosiahnutia jej definitívneho hmatateľného účinku sa nárok musí žalovať samostatne zo zákonných dôvodov. V týchto prípadoch nie je možné hodnotu predmetu sporu vyjadriť v peniazoch, čo opodstatňuje aplikáciu § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

11. Vzťahnuc uvedené na prípad sťažovateľky, ústavný súd sa nedomnieva, že by okresný súd vykladal ustanovenia relevantnej právnej normy svojvoľne, ak na vec aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. V prípade sťažovateľky totiž išlo o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. V tomto spore nešlo o majetok (hodnotu), ale o rozšírenie aktív dedičstva na účely dedičského konania. Vyhovujúci rozsudok by nemal za následok nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti žalobcom, pretože také rozhodnutie by nebolo spôsobilým titulom na vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností. Išlo by iba o deklaratórne rozhodnutie tvoriace podklad pre dedičské konanie. Otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam by sa riešila až v následnom konaní o dedičstve. Inými slovami, právne účinky takéhoto rozhodnutia možno charakterizovať ako vyriešenie predbežnej otázky, ktorá je relevantná pre následný priebeh dedičského konania. Niet preto pochyb o správnosti aplikácie uvedeného ustanovenia vyhlášky, ako aj interpretácie nálezu ústavného súdu okresným súdom, ktorého závery sú plne uplatniteľné aj v prejednávanej veci.

12. Poukazovanie sťažovateľky na iné postavenie v konaní pred všeobecným súdom, než mal sťažovateľ v citovanom náleze, z hľadiska určovania predmetu sporu na účely vyčíslenia trov konania neobstojí. Ak by totiž súd rozhodol, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, sťažovateľka by bola v spore neúspešná, čo by znamenalo, že nárok na náhradu trov konania by jej nepatrilo. Za takej situácie by nárok na náhradu trov konania mohol znieť v prospech úspešného žalobcu, a teda aj v tom prípade by sa vyčísľil s prihliadnutím na peniazmi neoceneľný predmet konania.

13. Ani námietka sťažovateľky o nárokoch klientov advokáta z jeho prípadnej zodpovednosti za škodu im spôsobenú, ktorá mala logicky podporiť záver o aplikácii § 10 ods. 2 vyhlášky, nemá opodstatnenie, a to nielen z dôvodu, že má výlučne hypotetický charakter, ale i preto, že otázka naplnenia predpokladov zodpovednosti advokáta za škodu by bola predmetom úplne iného sporu a spravuje sa inou právnou úpravou. Z pohľadu aplikácie ustanovení vyhlášky o oceneľnosti predmetu sporu na prípad sťažovateľky nemá posudzovanie pochybení advokátov žiaden vplyv.

14. Vzhľadom na ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu v otázke aplikácie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky sa ústavný súd polemikou sťažovateľky o údajnej hodnote nehnuteľnosti už nezaoberal.

15. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľov pripomína, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je mimoriadnou opravnou inšinciou a nemôže nahrádzať právomoc všeobecných súdov a že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne okolnosti prípadu a nahradiť závery všeobecných súdov svojím vlastným názorom, ale presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojvôle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov. Ako už bolo uvedené, v okolnostiach tohto prípadu nemožno závery okresného súdu vyhodnotiť ako svojvoľné, resp. také, ktoré by popierali zmysel a účel príslušných ustanovení vo veci aplikovanej právnej normy.

16. Dôsledkom napadnutého uznesenia okresného súdu (zo subjektívneho hľadiska) je stav, keď sťažovateľke je priznané právo na náhradu trov konania v nižšej výške, než jej podľa vlastného názoru patrilo. Keďže je evidentné, že vyslovenie porušenia vlastníckych práv sťažovateľky bolo v okolnostiach danej veci podmienené zistením porušenia práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, k čomu nedošlo, nemožno z objektívneho hľadiska uvedený právny stav považovať za porušenie jej základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

17. S ohľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu